

השיעור השבועי

של מורינו ראש הישיבה

הגאון המקובל רבי מרדכי עטייה שליט"א

בענין

הקדמה לכוונות פנימיות דהיצונית

כ"ט תשרי תשע"ה

תוכן הענינים

- א' מיני שפע שונים נמשכים בקריאת שמע ובשמונה עשרה..... א
- ד. שימת השר"ה..... ד
- ו..... המקור לביאור הרש"ש..... ו
- ז..... פנימיות וחיזוניות של העולמות..... ז

להארות ולהערות

nivimaeroc@gmail.com

הקרמה לכוונות פנימיות דחיצוניות

ג' מיני שפע שונים נמשכים בקריאת שמע ובשמונה
עשרה

בדרושי ק"ש ישנם ג' דרושים חלוקים, באחד מבואר שבק"ש נכנסים רק ו"ק דגדלות דאי', אך ג"ר דגדלות דאימא וי"ס דאבא לא נכנסים כלל בק"ש, אלא בשמונה עשרה.

ובדרוש אחר מבואר שבק"ש נכנסו י"ס דאימא וי"ס דאבא, אך כל אותם י"ס דאו"א נכנסו בק"ש רק בחב"ד דז"א, ובשמונה עשרה יתפשטו בכל י"ס דז"א.

ובדרוש שלישי מבואר, שכל הי"ס דאבא ואימא נכנסו כבר בק"ש בכל י"ס דז"א, ובשמונה עשרה יכנסו רק בחי' המקיפים. ומו"ר הרש"ש זיע"א בספרו נהר שלום [דף י"ט ע"א ד"ה וידוע] מבאר שאין זו סתירה בין הדרושים אלא שכל דרוש מדבר במקום שונה, והיינו שיש בק"ש ובשמונה עשרה ג' מיני שפע שונים. כל דרוש מהדרושים הנ"ל מדבר בשפע אחר הנשפע במקום שונה.

וז"ל הרש"ש שם: וידוע כי מה שכתב הרב ז"ל בדרוש הב' דסדר תפלת שחרית [והיינו דרוש ב' דתפלת השחר שעה"כ דף י"ב ע"ב], כי בק"ש נמשך מזיווג כלים הפנימיים דאו"א, [כל] מוחין פנימיים דשני צלמים דאבא ואימא, ומתפשטים בכל גופא דזו"ן. ואח"כ בעמידה נמשכים לזו"ן מוחין מקיפין הנקראין תפילין וכו', כל זה מדבר בפנימיות דחיצוניות.

ומה שכתב בדרוש הרביעי מדרושי העמידה, כי בק"ש נמשך מזיווג כלים החיצוניים [כל] מוחין פנימיים דשני צלמי או"א [רק] לחב"ד דזו"ן, ובעמידה נמשך [א'] מזיווג כלים האמצעיים דאו"א מוחין מקיפים לחב"ד דזו"ן. [ב'] והמוחין הפנימיים [שנכנסו בק"ש לחב"ד דזו"א], מתפשטים בכל גופא [דזו"א]. כל זה מדבר בחיצוניות דפנימיות וכו'.

ודרוש השישי [מ]דרושי הק"ש [ששם מבואר שבק"ש נכנסים רק ו"ק דגדלות דאימא] הוא בפנימיות דפנימיות.

מהו פנימיות דפנימיות, חיצוניות דפנימיות, ופנימיות דחיצוניות - שיטת העלי נהר

ולחבין מהו פנימיות דפנימיות, חיצוניות דפנימיות, ופנימיות דחיצוניות, עי' בטבלת הרב עלי נהר, [המובאת גם בתחלת נהר שלום קודם הקדמת רחובות הנהר] שסידר בתחילה, ד' עולמות אבי"ע [באורך], מעל הכל אצילות, ואח"כ בריאה ואח"כ יצירה ואח"כ עשיה.

וכל אחד מאלו ד' עולמות אבי"ע [דאורך], נכלל גם הוא מאבי"ע [בעובי]. וכפי שמסודר בכל עולם [משמאל לימין] [1] אצילות [2] בריאה [3] יצירה [4] עשיה. אלא שהם אבי"ע כפולים, דמצד שמאל הם אבי"ע דפנימיות [1234], ומצד ימין הם אבי"ע דחיצוניות [5678]. וכפי שכתב הרב עלי נהר בראש העמוד מצד שמאל פנימיות, ומצד ימין חיצוניות.

ועתה נבין מהו פנימיות דפנימיות, ומהו חיצוניות דפנימיות, ומהו פנימיות דחיצוניות. שהנה מתחת הכותרת פנימיות, מסודר משמאל לימין, אצילות [1] ובי"ע [234]. ומעל אותה אצילות [1] כתוב פנימיות דפנימיות. ומעל בי"ע [234] כתוב חיצוניות דפנימיות. וכן מעל אצילות דחיצוניות [5] כתוב

פנימיות דחיצונית. ומעל בי"ע דחיצונית [678] כתוב חיצונית דחיצונית.

וא"כ נמצא שכשנכוין בפנימיות דפנימיות, ימשך השפע באצילות דפנימיות וכשנכוין בחיצונית דפנימיות, ימשך השפע בבי"ע דפנימיות, [234] וכשנכוין בפנימיות דחיצונית ימשך השפע באצילות דחיצונית.

עלי נהר

זה הציור דאבי"ע דחו"פ דאצי'

אצילות							
פנימיות				חיצונית			
פנימיות דפנימיות	חיצונית דפנימיות			פנימיות דחיצונית	חיצונית דחיצונית		
אצילות [1]	בריאה [2]	יצירה [3]	עשיה [4]	אצילות [5]	בריאה [6]	יצירה [7]	עשיה [8]
ג' כלי אצילות	ג' כלי בריאה	ג' כלי יצירה	ג' כלי עשיה	ג' כלי אצילות	ג' כלי בריאה	ג' כלי יצירה	ג' כלי עשיה
כלי האצילות דפ"ג דש"ה	הם כלי בי"ע דפ"ה דש"ה			כלי האצילות דפ"ג דש"ה	הם כלי בי"ע דפ"ה דש"ה		

שיטת השד"ה

ע"כ ביארנו את ג' בחי' הנ"ל עפ"י ציור הרב עלי נהר. אמנם השד"ה [הובאו דבריו בסוף ספר עלי נהר דף כ"ג ע"א ובנדמ"ח דף ע"ז ע"ב ד"ה והנה] כתב להקשות על הבנה זו. ועיקר קושיהו היא על מה שמובן עפ"י ציור הרב עלי נהר שחיצוניות דפנימיות זהו ביי"ע דאצילות [234].

שהנה שמות הכלים דבי"ע דאצילות, מבוארים בשער השמות פרק ה'. ואילו שמות הכלים דאצילות דאצילות, מבוארים בשער השמות פרק ג'.

ולהבין את החילוק בין שמות הכלים דפ"ג דשער השמות, לשמות הכלים דפ"ה דשער השמות, ניקח לדוגמא את שמות ג' כלי הדעת, שבפ"ג דשער השמות [ע"ח ח"ב דף צ"ח ע"א] מבואר שהכלי הפנימי דדעת הוא שם ע"ב, וכלי אמצעי דדעת הוא שם ס"ג, וכלי חיצון דדעת הוא שם ב"ן. אמנם שמות ג' כלי הדעת דפ"ה בשער דשמות [ע"ח ח"ב דף צ"ט ע"ב] הם כלי פנימי צירופי הויה, וכלי אמצעי צירופי אדנות, וכלי חיצון צירופי אלהים, כנסדר בכוונת קדושה דיוצר [סידור ח"ב דף כ"ט ל'] [וזהו בבריאה. וביצירה הם שמות יה"ו שדי אלהים, ובעשיה הם שמות אלוה אלי אלהים].

והנה בסידור הרש"ש [ח"ב דף מ"ב ע"א] בכוונת חיצוניות דפנימיות, מבואר ששמות הכלים הם שבו דפ"ג שער השמות, ולכך ג' כלי הדעת שם, הם שמות ע"ב ס"ג ב"ן. אבל אם נבין שפנימיות דחיצוניות הכוונה לבי"ע דאצילות, היה צריך לכוין בשמות הכלים דפ"ה שער השמות.

ומכח זה כתב השד"ה לבאר שבחי' פנימיות דפנימיות וחיצוניות דפנימיות, שניהם הם באצילות דאצילות [1]. אלא

שאותה אצילות נחלקת לפנימיות דפנימיות ולחיצוניות דפנימיות. ולכך מובן מדוע שמות הכלים גם של חיצוניות דפנימיות, יהיו כשמות הכלים המבוארים בפ"ג דשער השמות. ומעתה נבין שגם בחי' פנימיות דחיצוניות, אין הכוונה לכל האצילות דחיצוניות [5], אלא רק לפנימיות דאצילות דחיצוניות. אך נשאר עדיין בחי' חיצוניות האצילות שהיא נקראת חיצוניות דחיצוניות.

שיטת השד"ה

זה הציור דאבי"ע דחו"פ דאצי'

אצילות									
פנימיות				חיצוניות					
פנימיות דפנימיות	חיצוניות דפנימיות				פנימיות דחיצוניות	חיצוניות דחיצוניות			
אצילות [1]	בריאה [2]	יצירה [3]	עשיה [4]	אצילות [5]	בריאה [6]	יצירה [7]	עשיה [8]		
ג' כלי אצילות	ג' כלי בריאה	ג' כלי יצירה	ג' כלי עשיה	ג' כלי אצילות	ג' כלי בריאה	ג' כלי יצירה	ג' כלי עשיה		
כלי האצילות דפ"ג דש"ה	הם כלי בי"ע דפ"ה דש"ה			כלי האצילות דפ"ג דש"ה	הם כלי בי"ע דפ"ה דש"ה				

המקור לביאור הרש"ש

נחזור עתה לדברי הרש"ש בנה"ש [דף י"ט ע"א ד"ה וידוע] שכתב וז"ל: וידוע כי מה שכתב הרב ז"ל בדרוש הב' דסדר תפילת שחרית [שהוא דרוש ב' דתפלת השחר שעה"כ דף י"ב ע"ב], כי בק"ש נמשך מזיווג כלים הפנימיים דאו"א, מוחין פנימיים דשני צלמים שלמים [בי"ס] דאבא ודאימא, ומתפשטין בכל גופא דזו"ן. ואח"כ בעמידה נמשכים לזו"ן מוחין מקיפים הנקראים תפילין, מזיווג כלי המקיף דאבא ודאימא, והם המקיפים הכתובים בדרוש ראש השנה [דרוש ו'], כל זה מדבר בפנימיות דחיצוניות. שהוא אצילות דאבי"ע דחיצוניות דאצילות. [והיינו שקומת האצילות שהיא הקומה העליונה שמכללות אבי"ע דאורך, נחלקת לאבי"ע דפנימיות ולאבי"ע דחיצוניות בעובי. ואותה חיצוניות הנפרטת לאבי"ע, האצילות שבה היא נקראת פנימיות דחיצוניות. — ולפי פשט המובן מצויר הרב עלי נהר הנ"ל הכוונה לכל בחי' האצילות דחיצוניות. אבל לפי השד"ה הכוונה לבחי' הפנימיות דאותה אצילות דחיצוניות].

והנה הרש"ש כאן, לא ביאר את המקור לדבריו, שכוונה זו שייכת דוקא לבחי' פנימיות דחיצוניות. אמנם בנה"ש [דף ל"ב ע"א ד"ה אמנם ענין], כתב לבאר את המקור לדבריו שכוונה זו היא דוקא בפנימיות דחיצוניות וז"ל: אמנם ענין זיווגי או"א בברכת אבות להוציא המקיפים דז"א. הנה כללות הענין בקיצור גדול לפי הפשט הוא, כי הדרוש השני מדרושי תפלת שחרית [שעה"כ דף י"ב ע"ב] עם דרוש השישי מדרושי ראש השנה [דף צ"ד סע"ד מד"ה אלקינו וכו'] הם אחד, והם בפנימיות דחיצוניות דאצילות. שהוא באצילות דאבי"ע דחיצוניות -

דאצילות. [ועד כאן דברי הנה"ש הם ככללות דבריו לעיל בדף י"ט ע"א ד"ה וידוע, אך מכאן מוסיף הרש"ש את המקור לדבריו], כי מצוות הנחת התפילין שהיא מצוות מעשיות שהיא בחיצוניות, [כנודע שכל מצוה מעשית כטלית והנחת התפילין וכו' הם בחיצוניות, ומצוות שהם בדיבור הם בפנימיות. וא"כ מצות תפילין] היא בחיצוניות דחיצוניות דאצילות, שהוא בבי"ע דאבי"ע דחיצוניות דאצילות. [והיינו שבקומת האצילות בחלק החיצוניות שבה הנפרטת לאבי"ע, מצות תפילין תהיה בבי"ע שמכללות אצילות דאבי"ע דחיצוניות. והיינו חיצוניות].⁵

ואחר שביאר לנו הרש"ש שמצות תפילין היא בחיצוניות דחיצוניות, מבאר הרש"ש שגם הכוונה שנזכרה בדרוש ב' דתפלת השחר ודרוש ו' דר"ה, כיון שהיא שייכת למצות תפילין, תיקונה יהיה בחיצוניות, אלא שאין תיקונה בחיצוניות דחיצוניות כיון שאין תיקונה ע"י מעשה, אלא בפנימיות דחיצוניות כיון שסוף סוף התיקון הוא ע"י הדיבור. וז"ל הרש"ש: ואלו המקיפים הנקרא תפילין, הנמשכים בברכת אבות שהוא מצוה שבדיבור הם בפנימיות שהם הנשמות של זה האבי"ע. שהוא באצילות דאבי"ע דחיצוניות דאצילות וכמ"ש הרח"ו ז"ל.

פנימיות וחיצוניות של העולמות

ומ"ש הרש"ש כמ"ש הרח"ו ז"ל, כוונתו למ"ש מהרח"ו בשעה"כ [בדרוש ב' מדרושי תפילת השחר דף י"ב ע"ב] וז"ל: והנה נתבאר כי ע"י תפילין של יד שהוא בבריא, וע"י התפילין

של ראש שהיא באצילות, נעשים מוחין פנימיים דאו"פ וגם אוה"מ שלהם בבחי' חיצוניות [של] העולמות, [הנקראים חיצוניות דחיצוניות].

ואמנם עתה ע"י ק"ש שאומרים ביוצר, אנו ממשיכין ומורידים מוחין פנימיים דאו"פ, בבחי' פנימיות [של] העולמות שהם [הפנימיות נקרא] הנשמות. ואח"כ בעמידה אנו נותנים להם בחי' אור מקיף שלהם, [הנקראים פנימיות דחיצוניות].

ומבואר בדברי מהרח"ו ז"ל שכל כוונת הנזכרות כאן הם בחיצוניות ופנימיות של העולמות, וכמ"ש בספר וערך הכהן [דף קי"ז ע"א] שבחי' חיצוניות נקראת עולמות ובחי' פנימיות נקראת נשמות ומעתה בחי' הנחת התפילין היא בחיצוניות העולמות והיינו בחיצוניות דחיצוניות. ובבחי' השניה שבה אנו ממשיכים או"פ בק"ש דיוצר ומקיפים בשמונה עשרה, היא בנשמות דעולמות והיינו בפנימיות דחיצוניות.

ועי' גם בדרוש ו' דר"ה [דף צ"ה ע"ב ד"ה אמר הכותב] שכתב מהרח"ו וז"ל: כי ע"י תפילין של יד שהיא בבריאה וע"י תפילין של ראש שהיא באצילות, נעשים מוחין פנימיים דאור פנימי, וגם באור המקיף שלהם. - אלא שהוא בבחי' חיצוניות העולמות. אבל בק"ש ובברכת אבות, אז נעשים מוחין פנימיים דאור פנימי ודאור מקיף, - בבחינת הפנימיות של העולמות שהם [הפנימיות] בבחינת נשמות כנודע.

ומאלו ב' המקומות יצא לרש"ש לבאר, שהכוונה הנזכרת בסידור [דף מ"ב ע"ב] שבה אנו משפיעים כללות י"ס דאו"א בכל י"ס דז"א, ובברכת אבות נמשך מקיפים לאותה בחינה, כל זה הוא בפנימיות דחיצוניות וכמ"ש הרח"ו.

ואעפ"י שבשעה"כ [שם בדרוש ו' דר"ה דף צ"ד סע"ד] כתב מהרח"ו וז"ל: כי ע"י הק"ש נעשים מוחין דאור פנימי אל ז"א דאצילות וכו', והנה כל המוחין הפנימים האלו הם מבחינת הפנימיות הנקרא נשמות ואינם מבחי' החיצוניות הנקרא עולמות עכ"ל. דמזה נשמע שהבחינה הנשפעת בק"ש היא מבחינת הפנימיות ולא מבחינת החיצוניות. ואילו לפי מ"ש לעיל, זו הבחי' היא כן מבחי' החיצוניות אלא שהיא מפנימיות דחיצוניות, ואיך כותב כאן הרח"ו שהיא מבחינת הפנימיות הנקרא נשמות ולא מבחי' החיצוניות הנקרא עולמות.

אמנם נראה שעיקר כוונת מהרח"ו לבאר כאן שבק"ש נמשך מפנימיות, שזה שונה ממה שנמשך ע"י התפילין שהוא חיצוניות, אך ודאי שב' בחינות אלו הם דחיצוניות, אלא שלא נחית כאן מהרח"ו לדבר זה, דעיקר דבריו הם לבאר שבק"ש נמשך הפנימיות, לעומת מה שנמשך בתפילין שהוא חיצוניות, אך לעולם ב' בחינות אלו הם מבחינת החיצוניות.

וראה גם בפרע"ח [דף קל"ו סע"א מתחת לתיבת אהיה] שכתב וז"ל: אמנם כבר הודעתך, כי ביחוד ק"ש נעשו מוחין פנימים אל הז"א דאצילות וכו', וכל זה הוא בסוד הנשמות שהם פנימיות העולמות עכ"ל. והרי שכאן מהרח"ו דייק דבריו יותר, דאעפ"י שכתב שהם בסוד הנשמות והיינו בסוד פנימיות, סיים וכתב שהם פנימיות העולמות דהיינו פנימיות דחיצוניות.